

ВПРОВАДЖЕННЯ ІДЕЙ ПЛЕЙБЕК-ТЕАТРУ ЯК ТЕХНОЛОГІЇ STORYTELLING В КУРСІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

IMPLEMENTATION OF PLAYBACK THEATRE IDEAS AS A STORYTELLING TECHNOLOGY IN THE COURSE OF UNIVERSITY FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Стаття досліджує теоретичні проблеми пошуків найбільш ефективних сучасних методів вивчення іноземної мови, а саме технології сторітелінгу та елементів плейбек-театру. У роботі підкреслена важливість інтеграції методів драматизації та наративу на занятті з іноземної мови у вищому навчальному закладі технологічного напрямку. Проблема використання технології сторітелінгу широко висвітлена у науковій літературі, тоді як впровадження ідей плейбек-театру щодо вивчення іноземної мови у нелінгвістичних закладах освіти в Україні майже не вивчена і має широке коло можливостей для досліджень як теоретичного, так і практичного характеру. Це зумовило актуальність та мету статті. Були визначені основні наукові поняття термінів «сторітелінгу» та «плейбек-театру» з дидактичної точки зору. В рамках дослідження проаналізовано існуючі теоретичні розробки проблеми зарубіжними вченими, описані етапи використання сторітелінгу та драматизації в університетському курсі вивчення іноземної мови, окреслено переваги та можливості використання ідей плейбек-театру щодо оптимізації навичок усного мовлення. Взявши за основу сприйняття ідей плейбек-театру як синтез театралізації та повсякденного спілкування, стаття досліджує певні особливості ритуалу та закономірностей, прийнятних до застосування на занятті. Основною цінністю вважається, що нарратив формується на основі історії з життя студентів або викладача і має особливу емоційну забарвленість. Сценічне відтворення історії відбувається зразу ж, тому можемо говорити про ефективний розвиток навичок мовної імпровізації. Означено специфіку традиційних ролей, де ведучий керує та проводить інтерв'ю, розповідач надає текстову структуру, актори відтворюють перформанс, режисер керує організацією акторів, а аудиторія емоційно реагує та надає оцінку діяльності. Згідно дослідженням, студенти технологічних та аграрних напрямів зазвичай губляться та ніякують перед аудиторією. Використання інтеграції ідей драматизації та наративу допоможе студентам навчитися брати ініціативу та емоційно виражати ідеї іноземною мовою.

The article studies the theoretical problems of discovering the most effective modern methods of teaching foreign languages, such as storytelling and playback theatre elements. The paper emphasizes the importance of integrating narrative and dramatization techniques in the foreign language class at a technological higher education institution. The problem of using storytelling is widely studied in the scientific literature, whereas the implementation of playback theatre ideas in foreign language classes of non-linguistic universities in Ukraine is almost unexplored. It has a wide range of research opportunities, both theoretical and practical. This determines the relevance and purpose of the article. The basic scientific concepts, such as "storytelling" and "playback theatre" were defined from the didactic point of view. The theoretical research of the problem by foreign scientists was analyzed, the stages of storytelling and dramatization use in a university foreign language course were described, as well as the advantages and possibilities of playback theatre ideas implementation in order to optimize students' oral communication skills were outlined. Based on the idea that the playback theatre is considered to be a synthesis of dramatization and everyday communication, the study focuses on some features acceptable for use in classes. The main value is that the narrative is formed on the basis of real stories from the students' or teacher's life. It has a special emotional coloring. The story is played immediately, so we can say about the effective use of foreign language improvisation skills. The specifics of traditional roles were outlined. According to some scientific research, students of technological and agricultural specialties usually get embarrassed in front of an audience. Using the integration of dramatization and narrative ideas could help students learn to take the initiative and express their thoughts emotionally. The advantages of introducing both storytelling techniques and playback theatre ideas in foreign language classes of Ukrainian higher education institutions are obvious. Theoretical research should be transformed into a practical one, so the next step may represent the experimental testing of researching context in higher education institutions.

УДК 81-13:81'243:378.147
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/69.2.8>

Креготень О.В.,
ст. викладач кафедри іноземних мов
Сумського національного аграрного
університету

Ключові слова: сучасні методи, технологія сторітелінгу, елементи драматизації, емоційний компонент, плейбек-театр, ролі, іноземна мова.

Key words: modern methods, storytelling technique, elements of dramatization, emotional component, playback theater, roles, foreign language.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Останнім часом у суспільстві приділяється все більше уваги формуванню спеціалістів ланки вищої освіти, яким доведеться відбудувати Україну та налаштувати професійні стосунки з фахівцями різних країн світу. Звідси витікає надзвичайна важливість як комунікативної компетентності

майбутніх спеціалістів, так і їх емоційної стабільності. Пошуки найбільш ефективних методів навчання іноземних мов, що інтегрують різноманітні технології, приводять до сторітелінгу. Саме ця техніка дозволяє змінити ставлення до предмету на позитивне, надбати певний соціальний досвід та розвинути емоційний інтелект [1, с. 213].

Впровадження у систему вищої професійної освіти сучасної концепції комунікативної компетентності має внести корективи до характеристик сучасного кваліфікованого спеціаліста, що обумовлені сучасною політичною та соціально-економічною ситуацією [2, с. 70]. Технологія сторітелінгу на занятті з іноземної мови забезпечує не лише мовний, а й емоційно-соціокультурний розвиток здобувача освіти. Дослідники проблеми вважають, що саме в спілкуванні розвиваються дві протилежні тенденції: соціалізації та індивідуалізації [2, с. 71]. Крім того, нестандартність методу, переплетення дидактики, психології та театральної активності, створення емоційних зв'язків дозволяють назвати тему дослідження актуальною. Крім лінгвістичних компонентів, присутність таких прагматичних компонентів, як вміння «кодувати і декодувати повідомлення за вербальними і невербальними каналами, вміння вступити у мовленнєвий контакт» [2, с. 71], доводить дієвість вживання комунікативно зорієнтованих методів для засвоєння іншомовних навичок студентами немовних вищих навчальних закладів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Немало вчених фокусують свої наукові погляди на проблемі концепції комунікативної компетентності загалом та на використанні технологій сторітелінгу у вивченні іноземних мов зокрема. Теоретичне підґрунтя було створено на основі результатів теоретичних та практичних експериментів як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників. Згідно різних джерел інформації, технологія сторітелінгу як мистецтва розповідання історій у різних сферах (у медіа, бізнесових та навчальних) розпочала своє існування ще у 90-х роках двадцятого століття завдяки американцю Д. Армстронгу [3, с. 126], який довів ефективність мотивації підлеглих за рахунок створення історій. З 2010 року проблемою інтеграції сторітелінгу в освіту активно займалися австралійські науковці *N. Smeda, E. Dakich, N. Sharda*, вони створили структуру цифрового сторітелінгу [4, с. 377]. З 2019 по 2022 рік першість серед науковців, що досліджують цю проблему, взяли американські вчені з 27 публікаціями у SCOPUS, в той час як Великобританія, Австралія та Іспанія з 14 публікаціями не поступились, розвиваючи фокус дослідження педагогічних та мультидисциплінарних перспектив сторітелінгу [5, с. 6]. Наукові роботи були дбайливо проаналізовані іспанськими вченими та розділені на три групи згідно мети: 1) поліпшення процесу дидактизації навчання, передавання значень; 2) екологічного усвідомлення та інклюзивних потреб з метою усунути технологічний, соціальний та етнічний бар'єри; 3) використання сторітелінгу у якості терапевтичного каналу для поліпшення ментального та фізичного здоров'я людини, що навчається [5, с. 6].

Щодо української наукової спільноти, проблема технологій сторітелінгу входить в коло актуальних, але деякі аспекти, наприклад, інтеграція технології до курсу технологічних дисциплін вищих навчальних закладів ще не знайшла належного висвітлення. Втім, неможливо не відзначити, що українські вчені внесли вагомий вклад у досліджувану проблему. Н. Ростівська визначила правила використання та переваги методу сторітелінгу в роботі з дітьми дошкільного віку [3], Є.М. Карпенко та М. Айтай – Хорвас розглянули теоретичні засади цифровізації нарративу для вивчення іноземних мов та провели аналіз шляхів використання у дидактиці для школярів молодшого віку [6]. Н.В. Саєнко досліджувала можливості сторітелінгу у вивченні іноземної мови в різних форматах технічного закладу освіти [1], Б. Салюк та І. Школа визначили особливості цифрового сторітелінгу для курсу англійської мови вищих навчальних закладів [4].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Можливості інтеграції театралізованих технологій нарративу за допомогою використання елементів плейбек-театру на занятті з іноземної мови у вищому навчальному закладі технологічного напрямку ще не досліджені. Тому при визначенні мети дослідження варто взяти до уваги цей аспект. При цьому термін «плейбек-театр» визначатимемо як «оригінальну форму імпровізаційного театру, у якому аудиторія чи члени групи розповідають історії зі свого життя та споглядають її сценічне втілення» [7, с. 279].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою нашої статті визначаємо дослідження можливостей технологій сторітелінгу та впровадження елементів плейбек-театру з метою вдосконалення іншомовних компетентностей здобувачів вищої освіти в закладах технологічного та аграрного напрямків. Мета може бути досягнута за рахунок вирішення наступних **завдань**: визначити наукове поняття терміну «сторітелінг», проаналізувати існуючі наукові дослідження сторітелінгу як засобу навчання іноземній мові, описати етапи роботи зі студентами з дидактичної точки зору, визначити доцільність та можливості використання елементів плейбек-театру в університетському курсі іноземної мови, проаналізувати перспективи продовження дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насамперед, визначимось із термінологією. Мистецтво розповідати історії (Storytelling), як загальноприйняте поняття, не віддзеркалює дидактичну складову, тому у визначенні терміну зішлемося на А.І. Ibrahim, який визначив сторітелінг мистецтвом оповіді, що фокусується як на змісті, який включає хронологію події, так і на засобі розповіді [8, с. 22]. Саме подвійно направлена взаємодія між оповідачем та слухачем через зв'язок між цими двома

частинами забезпечує дидактичний ефект самої технології. Вокалізація, мова тіла та жестикуляція допомагають вираженню контексту. Ми згодні з автором, що сторітелінг є унікальною методикою навчання, що здатна одночасно розвивати як навички усного мовлення, так і навички сприймання мови на слух, що покращує комунікативну спроможність студентів, пов'язану з розказаною історією [8, с. 24]. Важлива перевага є у тому, що технології сторітелінгу можуть використовуватись як з використанням найсучасніших технологій, так і без них, без впливу на якість результату [9, с. 87]. Етапи впровадження технологій сторітелінгу на занятті краще представити у вигляді Таблиці 1.

Перед викладачами іноземної мови технічних або аграрних навчальних закладів завдання використання сторітелінгу ускладнюється, але не унеможливлується. Погоджуємося з Н.В. Саєнко, що це «урізноманітнює професійно-орієнтовану програму навчання, ... розвиває емпатію та емоційний інтелект» [1, с. 211]. Дослідниця виділяє два основні елементи сторітелінгу: вибір історії та її пред'явлення. Варто зауважити, що навчальний результат залежатиме не лише від якісного контенту, а й від візуального оформлення. Наявність героя (чи то викладач бере на себе цю роль або представляє іншого персонажа) та візуального фона (фотографії, ілюстрації тощо) надає історії позитивної динаміки [1, с. 212]. Оповіді зазвичай піддаються драматизації, Н.В. Саєнко надає у якості прикладу застосування сторітелінгу історію винаходу гумових шин, для агрономів це може бути казка про життєвий цикл зерна, для майбутніх технологів можна створити історії на основі рекламного фільму тощо. Говорячи про доцільність елементів драматургії у сторітелінгу, про насиченість історій емоціями, що вплинуть на учасників навчального процесу, неможливо уникнути питання про важливість ідей плейбек-театру у курсі викладання іноземних мов. Якщо продовжити нашу Таблицю 1, то з'являється можливість додати категорію «Імітаційно-творчі вправи», засновані на ідеї плейбек-театру. Ідея імітаційного театру виникла у 1975 році в США, засновниками якої вважаються *Jonathan Fox* та *Jo Salas* [9], та поширилась блискавично майже в усі країни світу. Сприймаючи плейбек-театр як синтез спілкування

і театральної форми, зупинимось дещо на його ритуалі та закономірностях. Основою є справжні історії з життя людей, присутніх в аудиторії, сценічне втілення історії відтворюється зразу ж, тому можна назвати таку форму «мистецтвом інсценування життя» [9, с. 279]. *Tomás Motos Teruel* та *Donna Lee Fields* визначають три базових елементи плейбек-театру для навчальної мети: 1) особиста історія (зміст), 2) естетичний ритуал (форма), 3) контекст [10, с. 51]. Ритуал передбачає ПРОЛОГ, коли «музиканти» наповнюють простір музикою або звуками, ведучий вітає публіку і каже вступне слово, другий етап – це ПРЕДСТАВЛЕННЯ АКТОРІВ, обраних ведучим після прослуховування історії. Актори можуть представити себе і свої ролі, в двох-трьох реченнях показати емоційний стан, далі РОЗМИНКА у вигляді гри або короткої вправи, призначеної створити потрібну атмосферу. Етапи ОГОЛОШЕННЯ ТЕМИ, ЖИВІ ФІГУРИ, ІНТЕРВ'Ю тощо закінчуються ФІНАЛОМ, ОБГОВОРЕННЯМ та ОЦІНЮВАННЯМ. Контекст передбачає використання такої мистецької форми як плейбек-театр у сталому колективі, де учасники знають один одного [10, с. 54–56]. Стати командою, де кожен знає свої функції та можливості для досягнення мети, працювати разом продуктивно, покращуючи навички [11, с. 5] – все це виходить за межі простої навчальної мети з вивчення іноземної мови, скоріш виконує завдання з соціалізації членів професійно-орієнтованого суспільства. Ще у 2006 році *Janet Salas* чітко визначила можливості плейбек-театру щодо іншомовного навчання [11, с. 5]. Специфіка традиційних ролей існує: це ВЕДУЧИЙ, АКТОРИ, МУЗИКАНТ, РОЗПОВІДАЧ, РЕЖИСЕР, АУДИТОРІЯ. У кожній ролі своя функція: «ведучий» обирає історію або розповідь, проводить інтерв'ю, перефразовує, керує, надає інструкції акторам, підводить підсумки; «музикант» слухає і реагує активно на історію, на дії акторів та розповідача, пропонує емоційний фон перформансу; «розповідач» надає текстову інформацію, реагує на питання ведучого, на гру акторів, надає оцінку перформансу; «режисер» керує організацією акторської діяльності, коментує, керує зворотнім зв'язком; «актори» слухають і інтерпретують історію розповідача, відповідають активністю на запропоновані режисером форми

Таблиця 1

Етапи роботи з впровадження технології сторітелінгу на занятті з іноземної мови (за А.І. Ibrahim [8, с. 26] та І. Satriani [9, с. 88–89])

Вправи перед оповіддю	
Мета – створити атмосферу довіри і комфорту	Завдання – перевірка знання лексики
Вправи під час оповіді	
Мета – перевірити розуміння історії	Завдання – створення тестів на розуміння
Вправи після оповіді	
Мета – створити умови для власної творчості	Завдання – створення власної розповіді, користуючись схемою

роботи; «аудиторія» реагує вербально і невербально на події, бере участь у інтерактивній діяльності [11, с. 13].

Звісно, проводячи імітаційно-творчі вправи в кінці кожного модуля або кожної теми, викладач може змінити і структуру ролей, і сам ритуал, і мовні настанови як вербальної, так і невербальної сфери. Без уміння говорити, навіть з помилками, без бажання слухати і працювати у команді, студент не може проявити особистість, почуття гумору, емоційний стан, не може розраховувати на розуміння інших студентів, тому важливість такої роботи неоціненна. Постає питання використання рідної мови, тут погляди науковців різняться. Ми підтримуємо точку зору *Tomás Motos Teruel* та *Donna Lee Fields*, які для досягнення навчальної або виховної мети допускають використання рідної мови або першої іноземної, якщо нею студенти вже володіють [10]. Щодо доцільності привнесення елементів драматизації у курс іноземної мови технічної або аграрної спрямованості, безумовно, це варто робити задля зміни мотиваційних налаштувань та «пропозицій-меседжів у комунікації за рахунок додавання умовних або ілюстративних драматизованих елементів» [9, с. 274].

Висновки. Мовна діяльність в немовному університеті має бути цікавою та захопливою завдяки використанню різноманітних технік, використовуючи які викладач може покращити мовні навички студентів [12, с. 118]. Дослідження доводять, що студенти, особливо технічних або аграрних спеціальностей, нервують та ніяковіють, коли вимушені виступати навіть перед однокласниками, вони не знають, звідки брати ініціативу та як емоційно виражати ідеї. Серед проблем володіння такими просодичними засобами, як наголос, інтонація та інші фонологічні нюанси [12, с. 117]. Саме техніки сторітелінгу та ідеї плейбек-театру призначені як досягнути соціальної та персональної компетентності, так і допомогти використовувати іноземну мову в конкретних ситуаціях. Фізичні дії та емоційний фон, інтонація та ритм мови, що використовуються в техніках плейбек-театру, можуть посприяти засвоєнню лінгвістичних структур та лексичних одиниць. Медична, бізнесова, технічна та комп'ютерна термінологія може бути активно представлена технологіями плейбек-театру та сторітелінгу [13, с. 830]. Драматизована діяльність навчає власне закомплексованих студентів груповій інтерактивності, висловлюванню власних думок, опису ситуацій та прийняттю рішень [13, с. 833]. Студенти відчувають гордість від того, що вони можуть говорити багато речень іноземною мовою, а слухач розуміє те, що він говорить [12, с. 122]. Перспективи впровадження технік сторітелінгу та ідей плейбек-театру в українських

вищих навчальних закладах очевидні, теоретична площина має перейти в практичну. Наступним кроком дослідження має бути розробка конкретних тем та сценаріїв драматизації навчальних сюжетів нелінгвістичного напрямку та експериментальна апробація в умовах непростих реалій сучасних закладів вищої освіти.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Саєнко Н.В. Використання методу сторітелінгу на заняттях з іноземної мови в технічному ЗВО. Вісник ХНАДУ, 2020. Т. 91. С. 210–215. DOI: 10.30977/BUL.2219-5548.2020.91.0.210
2. Заболотний О., Заболотна А. Формування комунікативної компетентності майбутнього фахівця аграрного профілю у закладах вищої освіти. *Modern engineering and innovative technologies*, 2023. Вип. 4. С. 70–74. DOI: 10.30890/2567-5273.2023-29-04-091
3. Ростівська Н. Використання сторітелінгу на заняттях в ЗДО. *Креативність особистості як фактор інноваційного розвитку суспільства: збірник наук. праць*, 2020. Житомир: ФОП Левковець Н.М. Вип. 2. С. 126–130.
4. Салюк Б., Школа І. Цифровий сторітелінгу у навчанні англійської мови здобувачів вищої освіти. *Наукові записки БДПУ Серія: Педагогіка*, 2022. Вип. 2. С. 375–384. DOI 10.31494/2412-9208-2022-1-2-375-384
5. Sánchez-Rivas E., Ramos-Núñez M.F., Rubio-Gragera M. Review of Scientific Production Concerning Storytelling Mediated by Technology between 2019 and 2022 through SCOPUS. *Research Square*, 2023. 14 p. DOI: <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-3596531/v1>
6. Карпенко Є.М., Айтай-Хорвас М. Цифрове оповідання як засіб активізації пізнавальної діяльності молодших школярів на уроці іноземної мови. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2021. Т. 81, № 1. С. 36–45. DOI: 10.33407/itlt.v81i1.3149
7. Савінов В.В. Практики плейбек-театру як способу особистісного життєконструювання. *Психологія життєтворення особистості в сучасному світі: монографія* / Ю.Д. Гундертайло, В.О. Климчук, О.Я. Кляпець та ін.: за ред. Т.М.Титаренко. К: Міленіум, 2016. 320 с.
8. Ibrahim A.I. The Effect of Storytelling as a Teaching Method on Speaking Skills in EFL Programs: an Action Research. *European Journal of English Language Teaching*, 2022. Vol. 7. № 3. P. 22–35. DOI: 10.46827/ejel.v7i3.4247
9. Satriani I. Storytelling to Teach Literacy: the Implementation in an EFL Classroom. *English Journal of Merdeka: Culture, Language and Teaching of English*, 6(2). P. 87–99. DOI: <https://doi.org/10.26905/enjourme.v6i2.6433>
10. Teruel T.M., Fields D.L. Playback Theatre: Embodying the CLIL Methodology. *Drama and CLIL: a New Challenge for the Teaching Approaches in Bilingual Education: Linguistic Insights*, 2015. Vol. 194. P. 47–77.
11. Salas J. Doing Playback Theatre in Foreign Languages: Learning Language, Learning Culture, Learning Identity. *Playback Leadership*, New Paltz (NY): Centre

for Playback Theatre, 2006. 13 p. URL: www.playback-centre.org

12. Hasanah A.I., Mahmud M., Salija K. The Implementation of Storytelling Method to Improve Students' Speaking Achievement. *Pinisi Journal of Art, Humanity and Social Studies*, 2023. Vol. 2. No 5. pp. 116–125.

13. Dorothy Catherine V., Suganthan C. Playback Theatre and Narratives: A Micro-Level Study on the Development of the Oracy through “Collaborative” Applied Art Process. *Theory and Practice in Language Studies*, 2022. Vol. 13, No 4, pp. 830–839. DOI: <https://doi.org/10.17507/tpls.1304.03>